

ACHIZIȚIILE PUBLICE DURABILE - FACTOR IMPORTANT AL GESTIUNII EFICIENTE A BANULUI PUBLIC

Galina ULIAN,
ORCID: 0000-0002-0117-8359
Universitatea de Stat din Moldova
Irina Ștefania CIBOTARIU,
Universitatea Ștefan cel Mare, Suceava

CZU: 336.25:351.712.5:502.131.1 DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.7386306>

Abstract. *This article examines the issues of efficient management of public funds through the application of sustainable public procurement. A large share of the acquisitions in European countries is public procurement, the state being a major consumer. Efficient management of public money can be achieved through sustainable public procurement, taking into account additional factors for obtaining social, environmental and economic benefits. In 2016 the Republic of Moldova, having ratified the Government Procurement Agreement of the World Trade Organization, has begun the introduction of the sustainable component to reduce the impact on the environment. Research results show that sustainable public procurement contributes to streamlining the management of public money.*

Keywords: public procurement, sustainability, sustainable public procurement, quality-share, life cycle, public money.

Introducere. Achizițiile publice durabile devin un factor important în realizarea eficientă a politicii statului în promovarea performanței durabile prin aspectul ecologic, social și economic. Achizițiile publice sunt un instrument principal în atingerea obiectivelor strategice naționale. Principiul durabilității achizițiilor publice presupune orientarea nu la cel mai mic preț ci luarea în calcul și aplicarea costurilor ciclului de viață a produselor. Este foarte important să determinăm toate cheltuielile pe tot parcursul de utilizare a produsului procurat în așa caz produsul durabil poate fi și mai ieftin și cu un impact mai mic asupra mediului, aceasta va contribui la gestiunea mai eficientă a banului public.

Metodologia cercetării

Include conceptele și abordări teoretice privind achiziții publice, achiziții publice durabile, preț-calitate, ciclul de viață a produsului, sunt utilizate metode universale și specifice de cercetare științifică, precum ar fi dialectica, observația, sinteza teoretică, inducția și deducția, analiza și sinteza, comparația.

Rezultatele cercetării.

Reglarea de către stat a vieții economico-sociale este baza pentru dezvoltarea relațiilor economice, care determină nivelul, calitatea și gradul de influență asupra dezvoltării economiei. Un instrument important în realizarea politicii economice a statului sunt finanțele publice. Prin politica financiară se stabilesc cheltuielile optime pentru satisfacerea obiectivelor și realizarea nevoilor întregii societăți.

În economiile contemporane guvernele alocă resursele financiare pentru procurarea bunurilor și serviciilor prin mecanismul achizițiilor publice preponderent de la sectorul privat de pe piața. De modul în care se efectuează achizițiile depinde eficiența utilizării banilor publici și calitatea vieții cetățenilor.

Când vorbim despre gestiunea eficientă a banului public trebuie să punem accent pe achizițiile publice durabile care iau în considerare factori suplimentari pentru a obține beneficii sociale, de mediu și economice. Pentru realizarea acestui obiectiv ar trebui să ne bazăm nu numai pe prețul cel mai mic dar să luăm în considerare raportul calitate-preț. De modul în care Autoritățile Contractante efectuează achizițiile în mare parte depinde eficiența utilizării banilor publici. La nivel organizațional, obținerea celui mai bun raport calitate-preț presupune nu acceptare a ofertei cu cel mai mic preț de achiziție de pe piață, ci alegerea a celei mai bune oferte în funcție de parametrii necesari. De aceea luarea în considerare a atributelor de preț și non-preț și aplicarea costurilor ciclului de viață stau la baza achizițiilor publice durabile. Chiar și în cazurile în care costul inițial al produselor durabile este mai mare, scăzând costul de utilizare, întreținerea și eliminarea pot duce la costuri globale mai mici și economii financiare.

În Republica Moldova prima lege privind achizițiile publice a fost aprobată în anul 1997 și în iunie 2016 sa ratificat Acordul Achizițiilor Publice al Organizației Mondiale a Comerțului, care presupune dezvoltarea sistemului achizițiilor publice în conformitate cu cele mai bune practici internaționale și introducerea componentei durabile în procesul de achiziție publică pentru a reduce impactul asupra mediului înconjurător. În legislația națională nu este determinată noțiunea de achiziție durabilă, dar acesta se bazează pe o serie de standarde europene relevante.

Principiul durabilității în procesul achizițiilor impune ca să fie luat în calcul nu doar prețul procurării dar și folosirea, eliminarea și/sau reciclarea bunului. Determinând prețului unui produs trebuie de avut în vedere nu doar costurile de achiziții dar și costurile de utilizare și anume întreținerea, consumul de energie, perioada de folosire, periodicitatea reviziilor și costul scoaterii din uz sau reciclării. Deci dacă luăm în considerație cheltuielile până la scoatere din exploatare sau reciclarea produsului achiziționat produsul durabil poate fi mai ieftin și cu impact mai mic asupra mediului. Deci achizițiile publice durabile vor contribui la gestiunea mai eficientă a banilor publici.

Ponderea achizițiilor publice reprezenta practic în anul 2019 4,66% din PIB-ul Republicii Moldova.[2]

Sectorul public poate aduce o contribuție importantă la dezvoltarea durabilă dacă achizițiile publice vor promova eficiența energetică și ecologică. Achizițiile publice trebuie să aducă un beneficiu considerabil societății în vederea dezvoltării durabile pe termen lung și ar putea deveni instrumentul principal în implementarea politicilor de dezvoltare durabilă.

Elementele de bază a achizițiilor publice durabile includ transparența, corectitudinea, nediscriminarea, concurența loială, responsabilitatea, audibilitatea, și aplicarea principiului preț-calitate.

Achizițiile durabile sunt din ce în ce mai des folosite ca instrument de politici pentru a sprijini programele naționale, regionale și internaționale deoarece oferă beneficii financiare prin gestiunea eficientă a banului public, dezvoltarea piețelor pentru produse mai durabile și promovarea performanței durabile.

Guvernele sunt cei mai mari consumatori individuali din țările lor. Autoritățile publice sunt consumatori majori în Europa, cheltuiesc aproximativ 1,8 trilioane de euro anual, reprezentând aproximativ 14% din produsul intern brut al Uniunii Europene. Folosindu-și puterea de cumpărare pentru a alege bunuri și servicii cu impact mai scăzut asupra mediului, aceștia pot aduce o contribuție importantă la consumul și producția durabilă.[3]

Această putere de cumpărare înseamnă că achizițiile publice oferă oportunități semnificative de a încuraja modele mai durabile de producție și consum.

Guvernele pot „conduce prin exemplul” în propriile achiziții la crearea de noi piețe pentru produse și servicii durabile și, pot contribui la stimularea dezvoltării durabile.

Directivile UE privind achizițiile publice oferă acestora un cadru juridic pentru a efectua cheltuielile publice mai eficient, favorizând în așa fel durabilitatea, având în vedere Agenda 2030 pentru dezvoltare durabilă.[4]

Achiziții publice ar trebui de efectuat în mod strategic privind obținerea raportului calitate-preț cel mai bun pas ar fi prin investirea în infrastructura și produse durabile, și a optimizarea costurilor pe ciclul de viață[4].

Din ianuarie 2010, Comisia Europeană promovează cele mai bune practice a achizițiilor publice durabile. Acestea includ, utilizarea costurilor ciclului de viață, principiile economiei circulare, abordări care promovează inovarea durabilă. Ca exemplu pot fi numite piscinele eficiente energetic din Rotterdam, Țările de Jos și achiziție de energie electrică din surse regenerabile, Rivierenland, Olanda, Noul spital durabil din Viena, Austria.[5]

Provincia Zeeland, Olanda folosește obiectivele de dezvoltare durabilă (ODD) ca principiile fundamentale din Planul lor de achiziții durabile 2021-2024. Cele 17 ODD-uri sunt luate ca punct de referință privind factorii de decizie pentru guverne, și întreprinderi în procesul realizării achizițiilor publice durabile și eficientizarea gestiunii banului public. [6]

Achizițiile publice durabile economisesc bani și resurse publice atunci când sunt luate în considerare costurile ciclului de viață.

Achizițiile publice durabile aduc economii pe durata a ciclului de viață al unei achiziții și pentru stat și pentru toată societatea, o clădire mai eficientă din punct de vedere energetic și mai eficientă din punct de vedere a utilizării apei, poate costa mai mult, însă în final vom economisi bani pe termen lung.

Concluzii.

Cercetările în acest domeniu scot în evidență că aplicarea principiului durabilității în achizițiile publice este un instrument important în atingerea gestiunii eficiente a banului public și va contribui la stimularea dezvoltării durabile prin crearea de noi piețe pentru produse și servicii durabile, în același timp, ridicând calitatea vieții cetățenilor.

Referințe bibliografice

1. Legea privind achizițiile publice nr. 131 din 03.07.2015 (Molucianitorul Oficial 197-205/402, 31.07.2015)
2. <http://www.tender.gov.md/>
3. https://ec.europa.eu/environment/gpp/what_en.htm
4. <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-13352-2020-INIT/ro/pdf>
5. https://ec.europa.eu/environment/gpp/case_group_en.htm
6. https://ec.europa.eu/environment/gpp/pdf/news_alert/Issue_113_NewsAlert_June_2022.pdf